

PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY NA STŘEDNÍ ŠKOLY

*Tato kniha vám
pomůže úspěšně
složit přijímací
zkoušky.*

**SBÍRKA TESTOVÝCH ÚLOH
CVIČNÉ DIDAKTICKÉ TESTY
KLÍČ K ÚLOHÁM**

**ČESKÝ
JAZYK**

edika.

Přijímací zkoušky na střední školy český jazyk

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.albatros.cz
www.albatrosmedia.cz

Vlasta Gazdíková

Přijímací zkoušky na střední školy – český jazyk – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY NA STŘEDNÍ ŠKOLY ČESKÝ JAZYK

František Brož, Pavla Brožová (cvičné didaktické testy),
Vlasta Gazdíková (sbírka testových úloh)

edika.

OBSAH

Úvod	8
Sbírka testových úloh	10
I. Jazyková výchova	11
Slovní zásoba	11
1. Stavba slova	11
2. Obohacování slovní zásoby	14
3. Význam slova	19
4. Pravopis lexikální	24
Tvarosloví	34
1. Podstatná jména	34
2. Přídavná jména	40
3. Zájmena	44
4. Číslovky	47
5. Slovesa	49
6. Neohebné slovní druhy	52
Skladba	55
1. Základní větné členy	55
2. Rozvíjející větné členy	56
3. Zvláštnosti větné stavby	61
4. Věta jednoduchá a souvětí	62
5. Druhy vedlejších vět	64
6. Významové poměry	67
7. Složitá souvětí	69
II. Komunikační a slohová výchova	72
Jednoduché komunikační žánry	72
Vypravování a popis	75
Charakteristika, líčení, výklad, výtah, výpisky, úvaha	79
Styl prostě sdělovací a administrativní	83
III. Literární výchova	85
Literární druhy a žánry – práce s textem	85

Cvičné didaktické testy **103**

Didaktický test 1 104

Didaktický test 2 114

Didaktický test 3 124

Klíč **134**

Klíč ke sbírce testových úloh 135

Klíč ke cvičným didaktickým testům 140

Seznam použité literatury **141**

Milé zákyně, milí žáci,

přijímací zkoušky na střední školy jsou významným mezníkem na vaší cestě za vzděláním. K jejich úspěšnému zvládnutí je důležitá důkladná příprava, s níž vám může pomoci publikace, kterou právě držíte v rukou. Tato kniha je určena žákům 9. ročníků a dalším uchazečům o studium v maturitních oborech.

V úvodu publikace najdete stručný popis koncepce knihy, informace o podobě didaktických testů zadávaných v rámci jednotných přijímacích zkoušek v minulých letech a užitečné informace, jak si počínat v průběhu přípravy.

Druhou část publikace tvoří sbírka testových úloh, která vám umožní zopakovat si potřebné učivo. Pomocí rámečků v úvodu každého okruhu si připomenete, co bude v dané části knihy opakováno, a v závěru každého okruhu pak naleznete shrnutí nejdůležitějších poznatků.

Třetí část knihy obsahuje tři cvičné didaktické testy. Tvoří je komplexní sady úloh z různých oblastí. Jsou vytvořeny tak, aby se podobaly didaktickým testům zadávaným v rámci jednotných přijímacích zkoušek, a vy si tak „nanečisto“ můžete vyzkoušet, co vás u nich čeká.

Správné odpovědi k úlohám ze sbírky testových úloh i ke cvičným didaktickým testům naleznete v závěru publikace.

Přejeme vám nejen úspěšné zvládnutí jednotných přijímacích zkoušek, ale i mnoho úspěchů při dalším studiu!

Úvod

Dříve než se pustíte do řešení úloh, věnujte pozornost úvodním informacím, z nichž se dozvíte více o koncepci knihy, kterou jsme pro vás připravili, a o podobě didaktických testů, které jsou součástí jednotných přijímacích zkoušek. Užitečné mohou být i některé rady a doporučení pro samotnou přípravu.

Koncepce knihy

Knihy je členěna do několika částí, přičemž každá z nich má jiný účel. **Sbírka testových úloh** vám umožní zopakovat si potřebné učivo a dovednosti z oblasti českého jazyka a literatury podle jednotlivých oblastí učiva, které jsou vymezeny Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání. Celkově je sbírka rozdělena do třech hlavních částí a ty pak na několik dílčích okruhů. V úvodu každého okruhu naleznete stručnou informaci o tom, co bude opakováno, a v jeho závěru pak shrnutí nejdůležitějších poznatků v rámečcích Pamatujte si. Toto shrnutí může sloužit i jako poslední opakování před samotnými přijímacími zkouškami, proto neváhejte a poznačte si v této části knihy vše důležité, na co byste neměli zapomenout. Samotné úlohy sbírky pak mají formu odpovídající pěti typům úloh, které se dosud objevily v rámci didaktických testů jednotných přijímacích zkoušek.

Poté co si zopakujete učivo jednotlivých dílčích okruhů, je vhodné přistoupit k řešení **cvičných didaktických testů**. Testy v této publikaci byly sestaveny podle vzoru dostupných didaktických testů použitých u jednotných přijímacích zkoušek. Při samotném řešení si ověřte, zda by vám na jejich vyřešení stačil stanovený časový limit, a podle toho promýšlejte i možné strategie řešení, které byste mohli použít při řešení ostrých testů.

V závěru knihy pak naleznete **klíč správných odpovědí** ke všem úlohám v knize, tzn. k úlohám ze sbírky testových úloh i ke cvičným didaktickým testům.

Didaktický test a testové úlohy

Při sestavování úloh, které tvoří sbírku, i samotných cvičných testů jsme vycházeli z ukázkových a ostrých testů, které byly Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV) dosud zadány. V dosavadních testech se objevilo pět typů úloh – čtyři typy uzavřených úloh, v nichž žák volí správné řešení z nabízených možností, a úzce otevřená úloha, kde musí žák svou odpověď zapsat v podobě slova, několika slov či věty. Některé z úloh v testu jsou samostatné, jiné jsou závislé na výchozím textu, příp. i dvou textech.

- **Otevřená úloha** – jako jediná neobsahuje nabízené možnosti odpovědí a žák musí odpověď vytvořit sám.
- **Úloha s výběrem odpovědi** – obsahuje nabídku 4 možných odpovědí A–D, z nichž právě jedna je správná.
- **Úloha s volbou ANO/NE** – jedná se o svazek 4 úloh, přičemž u každé z nich žák volí buď opověď ANO, nebo odpověď NE. U všech čtyř úloh se může opakovat stejná odpověď.
- **Uspořádací úloha** – obsahuje 5 částí textu označených písmeny A–E, přičemž úkolem žáka je uspořádat jednotlivé části textu tak, aby se stal souvislým a byla dodržena textová návaznost.
- **Přiřazovací úloha** – obsahuje dvě nabídky; první nabídka je označena čísly a druhá písmeny. V druhé nabídce je vždy více položek. Úkolem žáka je k jednotlivým číselným položkám přiřadit správnou odpověď ze společné nabídky označené písmeny. Každá možnost označená písmenem může být použita jen jednou, a dvě možnosti tak zůstanou nevyužity.

Doporučení pro přípravu

- Před samotným řešením úloh z této knihy se seznámte s jednotlivými typy úloh, způsobem jejich řešení a zapisováním odpovědí.
- U každého tematického celku si zjistěte, co bude v dané části opakováno, a zkuste vyřešit příslušné úloh ze sbírky. Pokud s jejich řešením budete mít potíže, pokuste se najít nápovědu v rámečku Pamatujte si.
- Pokud uznáte za vhodné, doplňte si v závěru každého celku nebo celé publikace další důležité poznatky, na které byste neměli zapomenout.
- Na počátku přípravy nepracujte s časovým limitem stanoveným na vyřešení didaktického testu. Časový limit v této fázi přípravy spíše zneklidňuje. Raději o jednotlivých úlohách více přemýšlejte a hledejte způsoby řešení, které vám mohou následně ušetřit čas.
- Ještě v klidu domova si u testů zveřejněných na webových stránkách CZVV pečlivě prostudujte titulní list testového sešitu, kde jsou uvedeny všechny důležité informace včetně zápisu odpovědi a možnost jejich případné opravy.
- V předvečer samotných přijímacích zkoušek se již nic nového neučte, pouze si projděte veškeré souhrnné rámečky Pamatujte si a vaše poznámky, případně se zaměřte na typy úloh, které vám opakovaně činily potíže.

SBÍRKA TESTOVÝCH **ÚLOH**

I. JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Slovní zásoba

1. Stavba slova

Opakujeme: *slovo*tvorný základ, kořen, předpona, přípona,
slova příbuzná

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–6:

Přebíhám po bytě a nosím na hromádku věci, které budu v kempu potřebovat. Vzhledem k tomu, že tam strávím nejspíš celé tři měsíce, je to spíš hromada než hromádka a další veledůležité drobnosti stále přibývají.

S počítačem je rozhodování jednoduché, zabalím si notebook. Táta mi sice nabízel svůj, ale to si radši stáhnu k sobě rezervační agendu, než bych přišla o všechny mp3, musela si u něj znovu zakládat ICQ a shánět kontakty na přátele.

Úplně jsem zapomněla na knížky, bez četby bych se ukousala nudou. Stejně ty tři týdny, než Jitce začnou prázdniny a přijede s tátou a Kájou, budou k nevydržení.

(L. Lanczová, Létem políbená)

1. Které z následujících slov z výchozího textu obsahuje dvě předpony?
A) zapomněla
B) nevydržení
C) veledůležité
D) rozhodování
2. Které z následujících tvrzení vztahujících se k výchozímu textu není pravdivé?
A) Slova *hromádka* a *hromada* jsou slova příbuzná.
B) Slovo *hromada* vzniklo zkrácením slova *hromádka*.
C) Slovo *hromádka* má stejný kořen jako slovo *hromada*.
D) Slovo *nabhromadit* je příbuzné ke slovům *hromada* a *hromádka*.

3. Rozhodněte, zda obě slova v následujících dvojicích sloves z výchozího textu obsahují předponu (ANO), či nikoli (NE). Svou odpověď zakroužkujte.

1) nabízel, přebíhám	ANO – NE
2) přijede, ukousala	ANO – NE
3) zakládat, musela	ANO – NE
4) přibývají, zabalím	ANO – NE

4. Které z následujících slov z výchozího textu neobsahuje předponu?

- A) přišla
- B) úplně
- C) nosím
- D) strávím

5. Určete slovotvorný základ podtrženého slova *stáhn*u z výchozího textu.

6. Určete kořen podtrženého slova *stáhn*u z výchozího textu.

7. Rozhodněte o každé z následujících skupin slov, zda obsahuje pouze slova příbuzná (ANO), či nikoli (NE). Svou odpověď zakroužkujte.

1) klid – klidný – klient – klidás – klidový	ANO – NE
2) očistit – čistota – očištná – vyčištěný – čistý	ANO – NE
3) zeslabený – slabost – oslabit – slabý – zeslábnout	ANO – NE
4) chladný – chladit – chladič – ochladnout – chlácholit	ANO – NE

8. Napište pět slov příbuzných ke slovu *plavat*.

9. Rozhodněte o každém z následujících slov, zda je jeho slovotvorný základ shodný s kořenem (ANO), či nikoli (NE). Svou odpověď zakroužkujte.

1) sloní	ANO – NE
2) letiště	ANO – NE
3) neléčený	ANO – NE
4) nemyslitelný	ANO – NE

10. Napište ke každému z následujících výrazů dvě slova příbuzná:

1) list	_____	_____
2) vrhnout	_____	_____
3) mlýn	_____	_____
4) lákat	_____	_____

11. Která z následujících dvojic slov neobsahuje žádnou příponu?

- A) města – hrady
- B) vrba – proutky
- C) husy – husičky
- D) dobrý – dobrák

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 12:

Dítě dostalo osypky. Promáčená půda začala osychat. Sníh byl zatím ještě sypký. Šli jsme nasypat ptáčkům, aby se dostatečně nasýtili. Stromy začaly usychat. Najednou se k nám přibližoval zlověstný sykot. Vysypaný náklad museli odklízet hasiči. Sýrař zkoušel kvalitu sýrů. Studny začaly v důsledku sucha vysychat. Včerejší výkop byl znovu zasypaný. Nenasytný kos se nehnul od krmítka. Ovoce začalo zasychat z nedostatku vláhy. V lékárně jsem koupil dětský zásyp.

(Edika)

12. Vypište z výchozího textu všechna slova s kořenem *-SYP-*.

PAMATUJTE SI:

Slovotvorný základ – část společná slovu odvozenému a základovému (základové slovo je to, z něhož je utvořeno slovo odvozené)

např.: **rybářský** – slovo odvozené

rybář – slovo základové = společná část je **slovotvorný základ**

Kořen – část společná všem příbuzným slovům

např.: **ryba**, **rybář**, **rybářský**, **rybník**, **rybníkář**, **rybárna**, **rybina**, **porybný**, ...

kořen slova je **RYB** a v tomto případě se liší od slovotvorného základu **RYBÁŘ** (někdy mohou být i stejné)

2. Obohacování slovní zásoby

Opakujeme: tvoření slov odvozováním, skládáním, zkracováním,
přenášením slovního významu, přejímáním z cizích jazyků,
spojováním slov do sousloví

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3:

V naší zemi žije dvanáct druhů hadů, mezi nimi i užovka stromová, která bývá dlouhá i jako váš tatínek.

Z osmnácti druhů obojživelníků má u nás domov i jeden druh želvy, a to želva bahenní.

Z osmdesáti savců je u nás největší medvěd hnědý a nejvzácnější hrabošík tatranský, který nikde jinde na světě nežije.

(F. Nepil, Lipová alej)

1. Vypište z výchozího textu všechna sousloví.

2. Napište slova, od kterých byly vytvořeny obě části pojmenování hrabošík tatranský.